

The Hague String Trio

Echoes of Budapest
Echoes
Echoes

Echoes of Budapest

The Hague String Trio

Pál Hermann (1902-1944)

String Trio (1921)

1. Allegro moderato 8:30

Géza Frid (1904-1989)

String Trio, Op. 1 (1926)

2. Allegretto 5:44
3. Andante cantabile 4:26
4. Allegro giocoso all'ungherese 6:04

Géza Frid (1904-1989)

* **Duo for Violin and Cello 'Kan-Ti'** (1925)

5. Lento 6:39
6. Allegro vivace 6:55

Zoltán Székely (1903-2001)

* **String Trio** (1921)

7. Moderato 7:26
8. Vivace ma non troppo 5:08
9. Moderato, poco adagio 5:53
10. Allegro vivace 9:41

* World premiere recordings

Total time 66:34 min.

Pál Hermann

Zoltán Székely

Géza Frid

Echoes of Budapest *A homage to three friends*

In 2023, we were invited by Eleonore Pameijer of the Leo Smit Foundation to perform in a concert featuring music by Pál Hermann, Zoltán Székely, and Géza Frid - three young Hungarian-Jewish composers whose lives and friendship unfolded against a backdrop of turbulent and unsettled times. The concert, *Hungarian Friends in the Netherlands*, inspired this recording.

The three met as students in Budapest in the early 1920s and were each highly talented musicians; Hermann a gifted cellist, Székely an outstanding violinist, and Frid a brilliant pianist. Whilst political tensions, economic instability and antisemitism were rising in Hungary, their international careers flourished. All three left their homeland and, for a time, lived in the Netherlands, where their friendship endured. Their lives were soon disrupted by the outbreak of the Second World War. Hermann's life ended tragically: deported from France to Lithuania in May 1944, he was never to return. Székely and Frid survived the war; Frid remained in the Netherlands, while Székely later emigrated to the United States and then to Canada.

We were excited to discover Székely's rarely performed string trio, and quickly knew we wanted to record it alongside the trios by Hermann and Frid. In our search for one more piece, an early duo for violin and cello by Frid caught our attention. Written just months before his trio opus 1, it was dated October/November 1925, exactly 100 years before the release of this album! Although listed on the Leo Smit Foundation's website *Forbidden Music Regained*, the work's history and the meaning of its intriguing title, *Kan-Ti*, remained a mystery. Arthur Frid, the composer's son, could find no mention of it in his father's handwritten catalogue. Fortunately, after a musicologist authenticated the handwriting and style, Arthur gave us his blessing to record it. Our programme was complete!

We hope you will be as moved by this music as we are, music that will transport you back to the world of three exceptional musicians, united by a friendship that began more than a century ago.

Justyna, Julia & Miriam

Echoes of Budapest

Hungarian string trios

In the early part of the 20th century there emerged a need for clarity and sobriety in response to the excessively lavish soundscapes of (post-)Romantic music. This led to a renewed interest in the string trio as a chamber music form.

In Hungary, Ernő Dohnányi (1877-1960) was an important trailblazer with his *Divertimento for String Trio* (1902). Zoltán Kodály made a further contribution to the oeuvre in 1905 with his *Intermezzo for String Trio*. The talented young Hungarian Leo Weiner (1885-1960) wrote his *String Trio* in 1908 – a four movement work along Romantic lines, elaborating on the style of Brahms while at the same time offering something fresh and sparkingly novel.

Weiner was a teacher at the Franz Liszt Academy in Budapest and was universally renowned and appreciated for his skills. His chamber music lessons were on the curriculum from 1917 onwards. Violinist Zoltán Székely (1903-2001) and cellist Pál Hermann (1902-1944) were both studying at the Franz Liszt Academy at that point and were among Weiner's first students.

New Hungarian string trios by Székely, Hermann and Frid

Székely and Hermann both started composing while still students. They were the closest of friends and worked assiduously on their music in the home of the Hermann family in Buda, where they also studied each other's work intensively. Hermann's *Suite for violin solo* (1919) and Székely's *Sonata for violin solo, opus 1* (1919–1920) both date from this period. But even earlier, in 1918, Székely had been working on his *String Trio*, and it was through Hermann that Zoltán Kodály came to see the manuscript of this piece. He was impressed by Székely's work and offered the two young musicians private lessons. Kodály was teaching at the Franz Liszt Academy and was also a progressive composer who had emerged among the vanguard of musical innovators with his recent chamber music compositions. The ruling culture at the Academy was, however, much more conservative and this may explain why Kodály offered these two talented youngsters private lessons outside the normal teaching programme. Kodály demanded new work from Pál and Zoltán every week for them all to discuss. When Székely cast his mind back to the summer of 1918 at a later point in his life, he recalled a wonderful, enjoyable time spent learning at Kodály's home. So, while Székely was already working on his *String Trio* in 1918, the manuscript ultimately bore the date of 1921.

Pál Hermann also wrote a *String Trio*, in one movement, while still a student. This also bore the date of 1921 and remained unpublished. We do not know whether these works were ever performed during the lifetimes of Székely and Hermann, though it is of course possible and indeed quite likely that the music was heard at private hearings; the young composers would certainly have wanted to "try out" their fresh work. But performances at the Franz Liszt Academy would have been much less likely, as the music there was limited to more traditional fare. To illustrate this point, Pál Hermann appeared as soloist in Saint-Saëns' *First Cello Concerto* as a student and Székely in a performance of Brahms's *Violin Concerto*. They both appeared as soloists in Brahms's *Double Concerto* for violin, cello and orchestra, which led to this comment by critic Aladár Tóth in the influential *Nyugat*: "Székely's greatest success this year was the *Double Concerto* by Brahms, which he played with the most promising of the young cellists, Pál Hermann".

The string trios by Székely and Hermann were programmed for concerts in Amsterdam, Bergen and Nijmegen in March 2014. These were most likely the official premieres of this music, almost a full century after they were written. Later works, such as Székely's duo for violin and cello *Polyphon et Homophon* (composed in 1925 in Nijmegen) and Hermann's *Grand Duo* (1929-1930) for violin and cello, could expect greater success and attention by then. Székely and Hermann performed this music many times at international venues and gained considerable praise for their playing and the high quality of the music itself.

Géza Frid (1904-1989) also arrived at the Franz Liszt Academy a few years after Székely and Hermann had embarked on their studies. He studied at the Academy from 1920 and graduated in two principal subjects in 1924 – piano and composition. No one had managed to do this previously in the history of this illustrious Academy. Frid greatly admired Zoltán Kodály, with whom he studied composition during that period. He also made the acquaintance of Béla Bartók and the two would continue to collaborate regularly after Frid completed his studies.

Frid composed his *String Trio* in 1926 and had some colleagues play it to Zoltán Kodály, who listened to the three movements without saying a word, while Frid understandably grew increasingly nervous. Kodály then put him out of his misery: "This piece is ... imprimatura." (Ripe for publication as it stood). And that is what happened, with Frid's *String Trio* becoming his opus 1.

Frid emerged from the Academy to a career as pianist and composer. He made his first appearance as an accompanist for Zoltán Székely at concerts in Hungary and Italy in 1925. Frid moved to the Netherlands in 1927, at Székely's invitation, to become his regular accompanist. Nijmegen was where Székely had based himself for his international career since 1922. Székely offered Frid a roof over his head at his home in Nijmegen. They gave concerts at home and abroad for two years, after which Frid moved to Amsterdam.

Left:
Zoltán Székely and Pál Hermann
Right:
Géza Frid and Zoltán Székely in
Nijmegen, 1925

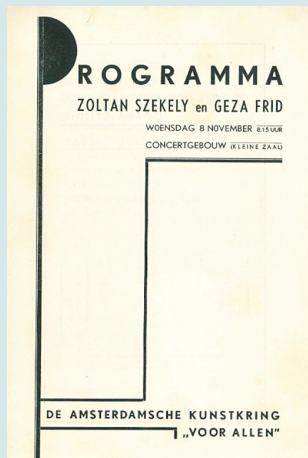
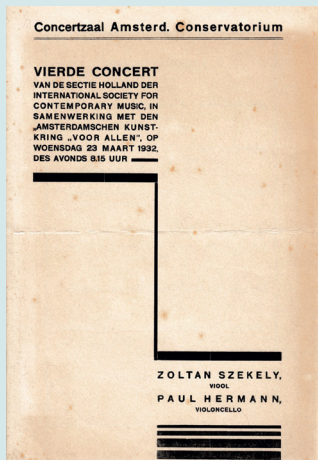

After completing his studies at the Academy, Pál Hermann moved to Berlin but also regularly travelled to the Netherlands. In 1929, Hermann and Frid undertook an extensive tour in the Netherlands, while Székely also joined them around that time for several performances as a piano trio. On 19 January 1932, for instance, the three of them played in the main hall of the Concertgebouw in Amsterdam in a French programme of music by Claude Debussy and Maurice Ravel.

Székely, Hermann and Frid as composers

The catalogue of Székely's compositions is a limited one, running to just eight works, mostly chamber music. He did not gain any great reputation as a composer since only two of these works were published and because Székely was not keen to advocate his own works, only performing them sporadically. He personally premiered his *Sonata for Violin Solo* during the 1925 Venice Festival of the International Society for Contemporary Music and, given the great success of that performance, it is surprising that he only played the work on that one occasion. His *Allegro for violin and piano* and the duo *Polyphon et Homophon*, previously mentioned, were only performed a few times before being set aside. After his *String Quartet* (1935-37), Székely left composition behind and concentrated instead on his work as a performing musician. Székely's name now appears regularly in concert programmes as the dedicatee of Bartók's *Second Rhapsody for Violin* and his *Second Violin Concerto*, as well as being the arranger of Bartók's *Rumanian Folk Dances*. Székely wrote a transcription of this piano work by Bartók for violin and piano, which he premiered alongside Bartók in 1925 in Musis Sacrum in Arnhem.

For many years, little was known about Pál Hermann's compositions but, thanks to the efforts of his daughter Corrie Hermann and grandson Paul van Gastel, several further works have now seen the light of day. The music is once again gaining attention at concerts and featuring on CDs. To date, four CDs featuring his music have been released, clearly showing that Pál Hermann was a remarkably productive composer. Sadly, his life was cut tragically short by the Second World War.

Programmes of concerts given in The Netherlands by Zoltán Székely, Pál Hermann and Géza Frid.

In the end, Géza Frid would become the most successful composer of the three. The performances of Frid's work by the Waldbauer-Kerpely String Quartet - also known outside Hungary as the Hungarian String Quartet, not to be confused with the later (New) Hungarian String Quartet - marked his initial successes. These illustrious musicians, renowned in musical history for having given the premieres of Kodály's first two string quartets as well as four of Bartók's six quartets, performed Frid's *First String Quartet* (then still in manuscript) in 1927 in Budapest and London. Their repertoire also included Frid's *String Trio* in 1928.

Frid once again scored an international success with the premiere, on 9 February 1930, of his *Suite for Orchestra* in the Salle Pleyel in Paris, given by the Orchestre Symphonique de Paris conducted by Pierre Monteux. The work was well received by the audience and the press in Paris, with reviews of the Paris performance also appearing in Hungarian and Dutch newspapers. After this, Monteux took the *Suite for Orchestra* to Amsterdam, conducting a performance with the Concertgebouw Orchestra there in November 1930. The piece was again played in Budapest under the baton of Ernő Dohnányi.

Frid's triumph was complete when it was performed by the Boston Symphony Orchestra under Serge Koussevitsky at Symphony Hall in Boston and at the Carnegie Hall in New York. Frid also compiled a piano transcription of his *Suite* and went on to perform this to great success in concerts.

Frid's music was often programmed for venues in the Netherlands and several of his works were also performed abroad. Frid's career as a composer took flight, with his catalogue of works running through to 1982 and opus number 95.

Joop Leijendeckers

Programmes of the concerts by the Waldbauer-Kerpely String Quartet in London (8 February 1927) and Budapest (7 November 1928) with early works by Géza Frid.

WIGMORE HALL
WIGMORE STREET, W. 1.

HUNGARIAN STRING QUARTET

Emeric Waldbauer
Jack Kessler

Jean de Temesváry
Eugene de Kerpely

FEBRUARY 8th, at 8.15

GEZA FRID - - - - - Quartet in F major (MS.)

Tranquillo.
Scherzo.
Lento. Allegro.
(For strings)

BEETHOVEN - - - - - Quartet in A minor, Op. 132

Andante sostenuto. Allegro.
Allegro, ma non tanto.
Molto allegro. Andante.
Alto Marcia assai vivace. Allegro appassionato.

MOZART - - - - - Quartet in F (K.V. 590)

Allegro moderato.
Allegretto.
Moderato.
Allegro.

Szerdán, 1928. november 7-én este 7/9 órakor
a Zeneművészeti Főiskola nagytérképén

WALDBAUER IMRE ORSZÁGH TIVADAR
TEMESVÁRY JÁNOS KERPELY JENŐ

VONOSNÉGYES TÁRSASÁG

I. BÉRLETI ESTJE

SZEKELY JULIA
zenegongatározó közreműködésével.

MŰSOR:

1. FRID GEZA: Vonósnégyes. (1926). (Első előadás).
Allegretto.
Andante cantabile. Attaca.
Allegro vivace e giocoso.

2. BEETHOVEN: Vonósnégyes op. 59. Nr. 1. F-dúr.
Allegro.
Allegretto vivace e sempre scherzando.
Adagio molto e mesto. Attaca.
Allegro (Tritone Bass).

S Z Ü N E T.

3. MOZART: Zongoránégyes, g-moll. (Köcheljegyzék: 428.)
Allegro.
Andante.
Rondo.

Géza Frid, early 1930s.

Duo *Kan-Ti* (1925) Géza Frid

The title page of the manuscript simply reads *Kan-Ti*, with the subtitle in German: *Duo für Violine und Violoncello*. The work consists of two movements; *Lento* and *Allegro vivace*. Frid demonstrates a remarkable command of writing for string instruments. He employs a wide range of techniques: pizzicati, harmonics, the use of mute (*sordino*), and specific instructions indicating which string a passage should be played on. The marking *espressivo* appears frequently – evidence of his lyrical and expressive intentions. It is clear that Frid had an intimate understanding of what string instruments can do.

At the end of the score, he noted the date: “1925 okt. - nov.” It is fortunate that Frid included the date on the manuscript, since the piece bears no opus number. His first work with an opus number, the *String Trio, Op. 1*, was written in 1926. *Kan-Ti* is thus an early work, written when Frid was just 21 years old and still lived in Budapest.

We do not know what prompted Frid to write this duo. Perhaps he had specific friends in mind such as the virtuoso cellist Pál Hermann and brilliant violinist Zoltán Székely. Interestingly, Frid returned to this instrumentation later in life. In 1972, 47 years after *Kan-Ti*, he composed another *Duo for Violin and Cello*, his *Opus 80*, which also consists of two movements: an *Andante* and an *Allegro*.

The title *Kan-Ti* remains somewhat mysterious, as Frid offers no explanation in the score. However, a few possibilities come to mind:

- In Esperanto *kanti* means “to sing,” derived from the Latin *cantare*. A fitting title for a musical work.
- In Sanskrit, *kanti* refers to “beauty,” “radiance,” “light,” or “splendour.” It is also associated with the goddess Lakshmi in Hinduism, and evokes elegance and refinement.

Both meanings seem wonderfully appropriate for this lyrical, colourful composition. And as the Italians say: *se non è vero, è ben trovato*.

Eleonore Pameijer

Géza Frid on the balcony at home in Amsterdam
with Pál Hermann, June 1938

The Hague String Trio

The Hague String Trio was founded in 2006 by Justyna Briefjes, Julia Dinerstein, and Miriam Kirby. They met in The Hague after years of studying and working in various countries, including Russia, Mexico, Norway, England, Germany, and the Netherlands, and came together to share their love for chamber music. Since then, they have formed a close-knit ensemble.

The trio enjoys exploring the extensive string trio repertoire, from beloved masterpieces to lesser-known compositions which they believe deserve more recognition. They work closely with composers such as Robin Holloway and Kerry Woodward, as well as fellow musicians, including oboist Pauline Oostenrijk and pianists Daniël Kramer and Ksenia Kouzmenko.

The Hague String Trio performs throughout the Netherlands and in countries such as England, Germany, Switzerland, and the Czech Republic.

In 2019, the CD *After the Darkness* was released, featuring music by Jewish composers whose lives were destroyed during the Second World War through persecution, murder, or exile. The recording received glowing reviews both in the Netherlands and abroad; 4-stars from the BBC music magazine, a Supersonic award from Pizzicato in Luxembourg, a 10 from the Dutch classical music magazine Luister, and a glowing review from Gramophone. Additionally, *After the Darkness* was nominated for the chamber music category of the 2020 International Classical Music Awards.

In 2021, their second CD, *Celebrating Women!* was released, a collection of previously unrecorded string trios by female composers from the late 19th and first half of the 20th century. Again receiving many positive reviews, the album was awarded 5 stars by Pizzicato, and the reviewer from MusicWeb International writes: 'professionals to their fingertips... the performances are excellent'. Both CDs were selected as CD of the week in the radio programme Passaggio on NPO Radio 4.

Justyna & Miriam are both members of the Residentie Orkest The Hague and Julia is viola professor at the Conservatorium Maastricht, Codarts Rotterdam and ArtEZ Conservatorium.

Echoes of Budapest *A homage to three friends*

In 2023 werden we door Eleonore Pameijer van de Leo Smit Stichting uitgenodigd te spelen op een concert met muziek van Pál Hermann, Zoltán Székely en Géza Frid – drie jonge Hongaars-Joodse componisten wier levens en vriendschap een indrukwekkende en bewogen geschiedenis kenden. Dit concert, *Hongaarse Vrienden in Nederland*, vormde de inspiratie voor deze opname.

De drie ontmoetten elkaar als studenten in Boedapest in de vroege jaren 1920 en waren zeer getalenteerde musici; Hermann was een geweldige cellist, Székely een uitmuntende violist en Frid een briljante pianist. Terwijl politieke spanningen, economische instabiliteit en antisemitisme in Hongarije toenamen, bloeiden hun internationale carrières. Ze verlieten hun thuisland en vestigden zich onder meer in Nederland, waar hun vriendschap bleef bestaan. Hun levens werden ontwricht door het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog. Hermanns leven eindigde tragisch: hij werd in mei 1944 vanuit Frankrijk naar Litouwen gedeporteerd en keerde nooit meer terug. Székely en Frid overleefden de oorlog; Frid bleef in Nederland, Székely emigreerde achtereenvolgens naar de Verenigde Staten en Canada.

Het onbekende strijktrio van Székely was een grote ontdekking en we wisten al snel dat we dit samen met de trio's van Hermann en Frid wilden opnemen. Tijdens onze zoektocht naar een extra werk trok een vroeg duo voor viool en cello van Frid onze aandacht. Het was slechts enkele maanden vóór zijn trio opus 1 geschreven en gedateerd op oktober/november 1925, precies 100 jaar voor de release van dit album! Hoewel vermeld op de website *Forbidden Music Regained* van de Leo Smit Stichting, bleven de achtergrond van het stuk en de betekenis van de intrigerende titel *Kan-Ti* een mysterie. Arthur Frid, de zoon van de componist, vond het niet terug in de handgeschreven catalogus van zijn vader. Nadat een musicoloog bevestigde dat het handschrift en stijl authentiek waren, gaf Arthur ons zijn goedkeuring om het op te nemen. Ons programma was compleet!

We hopen dat u ook zo onder de indruk van deze muziek zult raken als wij, muziek die u zal terugvoeren naar de wereld van drie uitzonderlijke musici met een bijzondere vriendschap die ruim honderd jaar geleden begon.

Justyna, Julia & Miriam

Echoes of Budapest

Hongaarse strijktrio's

Aanvang 20e eeuw ontstond een behoefte aan helderheid en soberheid in de muziek, als reactie op het vastlopen van de (post)romantische muziek in een al te overdadige klankweelde. Het strijktrio was een kamermuziekgenre dat daardoor opnieuw in de belangstelling kwam te staan.

In Hongarije was Ernő Dohnányi (1877-1960) een belangrijke wegbereider met zijn *Divertimento voor Strijktrio* (1902). Zoltán Kodály leverde in 1905 met zijn *Intermezzo voor Strijktrio* een volgende bijdrage. In 1908 schreef het jonge Hongaarse talent Leó Weiner (1885-1960) zijn *Strijktrio*, een op romantische leest geschoeid vierdelig werk, voortbordurend op de stijl van Brahms maar tegelijkertijd fris en sprankelend nieuw.

Leó Weiner doceerde aan de Franz Liszt Academie in Boedapest en werd alom erkend en gewaardeerd om zijn vakmanschap. Zijn kamermuzieklessen stonden vanaf 1917 op het curriculum. Violist Zoltán Székely (1903-2001) en cellist Pál Hermann (1902-1944) studeerden op dat moment aan de Franz Liszt Academie en waren onder Weiners eerste leerlingen.

Nieuwe Hongaarse strijktrio's door Székely, Hermann en Frid

Székely en Hermann componeerden al in hun studententijd. In het huis van de familie Hermann in Buda werkten de twee boezemvrienden vol ijver aan hun muziek, waarbij ze ook elkaars werk intensief bestudeerden. Uit die studentenjaren dateren Hermanns *Suite voor viool solo* (1919), Székely's *Sonate voor viool solo, opus 1* (1919-1920) en zijn *Strijktrio*. Toen het manuscript van dit trio onder ogen kwam van Zoltán Kodály, bood deze de twee jonge musici privélessen aan. Kodály was docent aan de Franz Liszt Academie en genoot groot aanzien. Als componist was hij vooruitstrevend en had hij zich met zijn recente kamermuziekcomposities in het voorfront van de muziekvernieuwers geplaatst. De heersende cultuur aan de Franz Liszt Academie echter was conservatief, en mogelijk om die reden bood Kodály de twee jonge talenten de privélessen buiten het reguliere lesprogramma om. Hij verlangde van Pál en Zoltán wekelijks nieuw materiaal om te bespreken. Toen Székely

later in zijn leven terugblikte op de zomer van 1918 herinnerde hij zich een aangename en geweldig leerzame tijd in huize Kodály. Hoewel Székely al in 1918 aan zijn *Strijktrio* werkte, vermeldt het manuscript uiteindelijk het jaar 1921.

Ook Pál Hermann schreef in die studentenjaren een *Strijktrio*, een eendelig werk. Ook dit stuk draagt het jaarstempel 1921 en bleef onuitgegeven. Het is onbekend of deze strijktrio's tijdens de levens van Székely en Hermann ooit zijn uitgevoerd, hoewel het natuurlijk mogelijk (en ook wel aannemelijk) is dat de muziek tijdens privéconcerten geklonken heeft. De jonge componisten zullen hun prille werk zeker hebben willen 'uitproberen'. Uitvoeringen in de Franz Liszt Academie zijn minder waarschijnlijk, omdat daar gewoonlijk traditioneler repertoire op de lessenaars stond. Ter illustratie: Pál Hermann soleerde in zijn studietijd aan de Academie in Saint-Saëns' *Eerste Celloconcert* en Székely in een uitvoering van Brahms' *Vioolconcert*. Samen soleerden ze in een uitvoering van Brahms' *Dubbelconcert voor viool, cello en orkest*, waarover recensent Aladár Tóth in het gezaghebbende Nyugat oordeelde: 'Székely's grootste succes dit jaar was het *Dubbelconcert* van Brahms, dat hij speelde met de meest veelbelovende onder de jonge cellisten, Pál Hermann.'

De strijktrio's van Székely en Hermann stonden tijdens concerten in Amsterdam, Bergen (NH) en Nijmegen in maart 2014 op het affiche. Het ging hier hoogstwaarschijnlijk om de officiële premières van deze muziek, nota bene bijna een eeuw nadat deze ontstond. Latere werken, zoals Székely's duo voor viool en cello *Polyphon et Homophon* (1925) en Hermanns *Grand Duo* (1929-1930) voor viool en cello konden rekenen op meer succes en aandacht. Székely en Hermann speelden deze eigen composities op de internationale muziekpodia en kregen daarvoor veel lof toegezwaaid.

Luttele jaren nadat Székely en Hermann begonnen aan hun studie aan de Franz Liszt Academie schreef ook Géza Frid (1904-1989) zich in. Hij studeerde vanaf 1920 aan de Academie en behaalde daar in 1924 zijn einddiploma in twee hoofdvakken: piano en compositie. Dat had vóór hem nog niemand klaargespeeld in de geschiedenis van deze gerenommeerde Academie. Frid had grote waardering voor Zoltán Kodály, bij wie hij in die jaren compositie studeerde. Hij maakte ook kennis met Béla Bartók, met wie hij na zijn studie nog geregeld samen zou werken.

Frid schreef zijn *Strijktrio* in 1926. Hij liet het werk door collega's voorspelen aan Zoltán Kodály. Die luisterde naar de drie delen zonder een woord te uiten, terwijl bij Frid de spanning begrijpelijkerwijs flink toenam. Waarna Kodály de verlossende woorden sprak: 'Dit stuk is ... imprimatura.' (Het kan zo uitgegeven worden.) En dat gebeurde: het *Strijktrio* werd Frids opus 1.

Na het verlaten van de Academie begon Frids carrière als pianist en componist. In 1925 trad hij voor het eerst op als begeleider van Zoltán Székely tijdens concerten in Hongarije en Italië. In september 1927 kwam Frid op uitnodiging van Székely naar Nederland, om diens vaste begeleider te worden. Al sinds 1922 was Nijmegen Székely's uitvalsbasis voor zijn internationale carrière. Székely bood Frid onderdak daar bij hem thuis. Twee jaar lang gaven ze concerten in binnen- en buitenland en daarna vestigde Frid zich in Amsterdam.

Left: Pál Hermann and Zoltán Székely.

Right: Zoltán Székely and Géza Frid at the Kopschen Hof
in Nijmegen, April 1928.

Pál Hermann verhuisde na het afronden van zijn studie naar Berlijn maar vertoefde geregeld in Nederland. In 1929 ondernamen Hermann en Frid een uitgebreide Nederlandse tournee en ook traden in die jaren Székely, Hermann en Frid op als pianotrio. Op 19 januari 1932, bijvoorbeeld, speelden de drie in de grote zaal van het Concertgebouw in Amsterdam een Franse avond met muziek van Claude Debussy en Maurice Ravel.

Zoltán Székely and Géza Frid in recital in the main hall of the Concertgebouw in Amsterdam, 19 January 1932.

Székely, Hermann en Frid als componisten

De catalogus van Székely's composities is beperkt. De lijst telt acht werken, meest kamer-muziek. Hij geniet als componist geen grote bekendheid omdat maar twee van zijn composities zijn uitgegeven én omdat hij geen advocaat voor eigen werk wilde zijn: slechts sporadisch voerde hij zijn muziek uit. Székely gaf in 1925 in Venetië tijdens het festival van de International Society for Contemporary Music zelf de première van zijn *Sonate voor viool solo* en gezien het grote succes van die uitvoering is het opmerkelijk dat het bij die ene uitvoering is gebleven. Zijn *Allegro voor viool en piano* en het eerdergenoemde *Polyphon et Homophon* beleefden enkele uitvoeringen, maar daarmee hield het op. Na zijn *Strijkkwartet* (1935-1937) liet Székely het componeren voor wat het was en concentreerde hij zich op zijn werk als uitvoerend musicus. Székely's naam komt tegenwoordig nog regelmatig voor in concertprogramma's als degene aan wie Bartók zijn *Tweede Vioolrapsodie* en zijn *Tweede Vioolconcert* opdroeg, en als de bewerker van Bartók's *Roemeense Volksdansen*. Székely schreef van dit pianowerk van Bartók een transcriptie voor viool en piano, die hij samen met Bartók in première bracht in 1925 in Musis Sacrum in Arnhem.

Lange tijd was er weinig bekend over de composities van Pál Hermann, maar dankzij o.a. de inzet van dochter Corrie Hermann en kleinzoon Paul van Gastel zijn er meerdere stukken boven water gekomen. Hermanns muziek krijgt tegenwoordig weer aandacht tijdens concerten en wordt ook uitgebracht op cd. Inmiddels zijn er vier cd's met zijn muziek verschenen en is wel duidelijk dat Pál Hermann als componist behoorlijk productief is geweest. Helaas kwam door de Tweede Wereldoorlog zijn leven tragisch ten einde.

Zo werd Géza Frid uiteindelijk de meest succesvolle componist van de drie. De uitvoeringen van Frids werk door het Waldbauer-Kerpely Strijkkwartet - buiten Hongarije ook wel bekend als het Hongaars Strijkkwartet en niet te verwarren met het later gevormde (Nieuw) Hongaars Strijkkwartet - markeerden zijn eerste successen. Deze illustere musici, in de muziekgeschiedenis bekend omdat ze o.a. de premières gaven van de twee strijkkwartetten van Kodály en vier van de zes strijkkwartetten van Bartók, voerden in 1927 Frids *Eerste Strijkkwartet* (op dat moment nog manuscript) uit in Boedapest en Londen. In 1928 stond ook Frids *Strijktrio* op hun lessenaars.

Met de première op 9 februari 1930 van zijn *Suite voor Orkest* in de Parijse Salle Pleyel, door het Orchestre Symphonique de Paris onder dirigent Pierre Monteux, boekte Frid opnieuw internationaal succes. Het werk werd goed ontvangen door publiek en pers in Parijs en ook verschenen er berichten over de Parijse uitvoering in Hongaarse en Nederlandse kranten. Dirigent Monteux nam de *Suite voor Orkest* daarna mee naar Amsterdam, waar hij in november 1930 met het Concertgebouworkest een uitvoering verzorgde. Vervolgens klonk het stuk in Boedapest onder de baton van Ernő Dohnányi. Toen het werk in december 1931 en januari 1932 op de lessenaars stond van het Boston Symphony Orchestra, voor uitvoeringen in Boston (Symphony Hall) en New York (Carnegie Hall) onder dirigent Serge Koussevitsky, was het succes compleet. Frid schreef van zijn *Suite* ook een transcriptie voor piano die hij zelf in concerten uitvoerde.

Frids muziek was op de Nederlandse podia vaak te beluisteren en meerdere van zijn werken ook buiten ons land. Frids carrière als componist nam een hoge vlucht. Zijn opuslijst zou pas in 1982 eindigen, bij opusnummer 95.

Joop Leijendeckers

Géza Frid and Zoltán Székely, 1932

Duo Kan-Ti (1925) Géza Frid

Op het voorblad van het handschrift staat eenvoudigweg: *Kan-Ti*, met daaronder de Duitse omschrijving *Duo für Violine und Violoncello*. Het werk bestaat uit twee delen; *Lento* en *Allegro vivace*. Frid toont zich hier een meester in het schrijven voor strijkinstrumenten.

Hij benut talloze speeltechnieken: pizzicato, flageoletten, het gebruik van de demper (sordino), en precieze aanwijzingen over op welke snaar bepaalde passages gespeeld moeten worden. Het woord *espressivo* duikt regelmatig op - een teken van zijn expressieve, muzikale intentie. Het is duidelijk dat Frid diepgaand inzicht had in de mogelijkheden van strijk-instrumenten.

Aan het slot van het manuscript staat genoteerd: "1925 okt. - nov." Het is een gelukkige omstandigheid dat Frid het jaartal op het manuscript noteerde, want het werk draagt geen opusnummer. Het eerste werk mét een opusnummer, het *Strijktrio opus 1*, dateert uit 1926. *Kan-Ti* is dus een vroege compositie, geschreven toen Frid 21 jaar oud was en nog in Boedapest woonde.

Wat de aanleiding voor het schrijven van dit duo was, is niet bekend. Misschien had Frid bepaalde vrienden voor ogen, zoals de virtuoze cellist Pál Hermann en fantastische violist Zoltán Székely. Opmerkelijk is dat Frid later in zijn leven opnieuw een duo voor viool en cello schreef: zijn *Duo opus 80*, gecomponeerd in 1972, 47 jaar na *Kan-Ti*. Ook dit latere duo bestaat uit twee delen: een *Andante* en een *Allegro*.

De titel *Kan-Ti* blijft enigszins mysterieus, want Frid geeft er in de partituur geen uitleg bij. Er zijn echter enkele mogelijke betekenissen:

- In het Esperanto betekent *kanti* "zingen", verwant aan het Latijnse cantare. Een uiterst passende titel voor een muziekstuk.
- In het Sanskriet betekent *kanti* "schoonheid", "straling", "licht" of "glans". Het woord wordt vaak geassocieerd met de godin Lakshmi in het hindoeïsme, en staat symbool voor esthetiek en verfijning.

Beide betekenissen sluiten wonderwel aan bij het karakter van deze expressieve, kleurrijke compositie. En zoals men in Italië zegt: *se non è vero, è ben trovato*.

Eleonore Pameijer

The Hague String Trio

The Hague String Trio werd in 2006 opgericht door Justyna Briefjes, Julia Dinerstein en Miriam Kirby. Zij ontmoetten elkaar in Den Haag na jaren van studie en werk in vele landen, waaronder Rusland, Mexico, Noorwegen, Engeland, Duitsland en Nederland, en kwamen bij elkaar om hun liefde voor kamermuziek te delen. Sindsdien hebben zij zich tot een hecht ensemble gevormd.

Het trio verkent graag het uitgebreide strijktrio-repertoire, van de geliefde meesterwerken tot minder bekende composities die volgens hen de moeite waard zijn om gehoord te worden. Zij werken nauw samen met componisten zoals Robin Holloway en Kerry Woodward, evenals andere musici, onder wie hoboïste Pauline Oostenrijk en pianisten Daniël Kramer en Ksenia Kouzmenko.

The Hague String Trio treedt op in heel Nederland en daarnaast in het buitenland zoals Engeland, Duitsland, Zwitserland en Tsjechië.

In 2019 is de cd *After the Darkness* uitgebracht, die bestaat uit werken van Joodse componisten wier levens verwoest zijn in de Tweede Wereldoorlog door vervolging, moord of verbanning. De cd is beloond met prachtige recensies uit binnen- en buitenland; van Gramophone, een beoordeling met een 10 in de Luister, een Supersonic award van Pizzicato uit Luxemburg en een 4 sterren recensie in BBC Music Magazine. Ook werd *After the Darkness* genomineerd voor de 2020 International Classical Music Awards in de categorie Chamber Music. In 2021 verscheen hun tweede cd, *Celebrating Women!*, een verzameling van nooit eerder opgenomen strijktrio's van vrouwelijke componisten uit de tweede helft van de 19e en eerste helft van de 20e eeuw. Ook deze ontving vele positieve recensies, waaronder 5 sterren van Pizzicato, en de recensent van MusicWeb International schreef: 'Professionals to their fingertips... the performances are excellent'.

Beide cd's zijn gekozen als cd van de week in het radioprogramma Passaggio op NPO Radio 4.

Justyna en Miriam zijn beiden lid van het Residentie Orkest in Den Haag en Julia is altvioldocente aan het Conservatorium Maastricht, Codarts Rotterdam en ArtEZ Conservatorium.

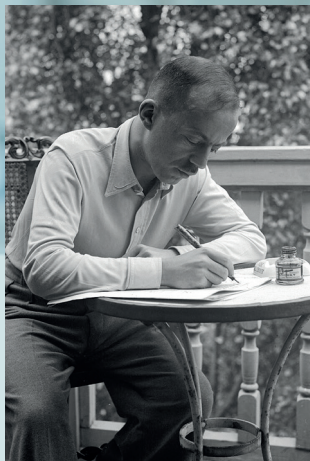

Pál Hermann

Géza Frid

Zoltán Székely

Echoes of Budapest

The Hague String Trio

Justyna Briefjes - violin
Julia Dinerstein - viola
Miriam Kirby - cello

Recording: Mediatrack

Producer/recording engineer: Tom Peeters

Recording location: Westvest90, Schiedam, The Netherlands

Recording dates: 23, 24, 25 April 2025

Microphones: Brüel & Kjaer 4003, Neumann modified by Rens Heijnis

Microphone cables, interlinks: Acoustic Revive

Text: Joop Leijendeckers & Eleonore Pameijer

Translation: Bruce Gordon (Muse Translations) & Eleonore Pameijer

Photography Trio: Tessa Veldhorst (De Schaapjesfabriek)

Artwork design: Egbert Luijs (studioEGT)

With special thanks to:

Corrie Hermann, Arthur Frid, Leo Smit Foundation, Zoltán Székely Foundation,
Géza Frid Foundation, Netherlands Music Institute, Donemus Publishing
and The Hague String Trio Foundation board.

Mikhail Zemtsov, Sven Arne Tepl & Janet Krause for their help and inspiration,
and all the friends, family and music lovers who
supported the financing of this recording via voordekunst.

This cd project is supported by:

www.kattendijkedrukker.nl

Gilles Hondius
Foundation

VON BRÜCKEN FOCK FONDS

voordekunst

www.thehaguestringtrio.com

www.cobrarecords.com